

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedy Ing. Mgr. Martina Jakuba Bruse a soudců JUDr. Jiřího Derfla a JUDr. Martiny Vernerové ve věci

žalobce: **Přátelé přírody - občanská společnost**, IČO: 26638282,
sídlem V Podhájí 217/35, 400 01 Ústí nad Labem,
zastoupený JUDr. Ondřejem Tošnerem, Ph.D., advokátem,
sídlem Slavíkova 1568/23, 120 00 Praha 2,

proti

žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**,
sídlem Vršovická 1442/65, 100 00 Praha 10,

za účasti osoby

zúčastněné na řízení: **Farma pod Blanskem s.r.o.**, IČO: 06210163,
sídlem Blansko č. ev. 232, Mírkov, 400 02 Povrly,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 5. 2019, č. j. MZP/2019/530/619,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva životního prostředí ze dne 13. 5. 2019, č. j. MZP/2019/530/619, a rozhodnutí Krajského úřadu Ústeckého kraje, odboru životního prostředí a zemědělství, ze dne 17. 1. 2019, č. j. 2654/ZPZ/2018/ZD-997, se **pro vady řízení a nezákonnost zrušují** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 15 342 Kč do třiceti dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podanou v zákonem stanovené lhůtě prostřednictvím svého právního zástupce domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného Ministerstva životního prostředí ze dne 13. 5. 2019, č. j. MZP/2019/530/619, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno rozhodnutí Krajského úřadu Ústeckého kraje, odboru životního prostředí a zemědělství, (dále jen „krajský úřad“) ze dne 17. 1. 2019, č. j. 2654/ZPZ/2018/ZD-997, jímž krajský úřad povolil společnosti Farma pod Blanskem s. r. o., IČO: 06210163, (dále též „žadatelka“ nebo „Farma pod Blanskem“) výjimku ze zákazu dle § 56 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“) k zásahům do přirozeného vývoje zvláště chráněných druhů živočichů v kategorii druhů kriticky a silně ohrožené – zmije obecná (*Vipera berus*), střevlík zlatitý (*Carabus auratus*), chrástal polní (*Crex crex*), křepelka polní (*Coturnix coturnix*), ještěrka obecná (*Lacerta agilis*), slepýš křehký (*Anguis fragilis*) chráněných dle § 50 téhož zákona (dále jen „zvláště chráněné druhy živočichů“), a to v souvislosti s výkonem zemědělské činnosti na pozemku parc. č. „X“ v katastrálním území „X“ (PB „X“), kde se uvedené druhy nacházejí. Žalobce se v žalobě zároveň domáhal také toho, aby soud žalovanému uložil povinnost nahradit mu náklady soudního řízení.

Žaloba

2. Žalobce má za to, že výjimka z ochranných podmínek zvláště chráněných živočichů byla vydána a žalovaným potvrzena, aniž by byly splněny zákonné podmínky pro její povolení. Žadatelka (osoba zúčastněná na řízení) podle něj neprokázala ani nedoložila splnění všech zákonných podmínek pro udělení výjimky. Jde-li o podmínku převahy jiného veřejného zájmu nad zájmem ochrany přírody, žalobce namítl, že rozhodnutí správních orgánů k tomuto uvedlo v zásadě jen zcela obecná tvrzení, nikoli konkrétní relevantní převažující veřejný zájem. „Dosažení ekonomického užitku záměru“ uvedené v odůvodnění rozhodnutí krajského úřadu je soukromým zájmem podnikatelského subjektu, nikoli zájmem veřejným. Ze zájmu na „obhospodařování zemědělských pozemků“ nelze usuzovat na to, že je konkrétní obhospodařování daného zemědělského pozemku ve veřejném zájmu, neboť každé užívání či obhospodařování zemědělské půdy nemusí být ve veřejném zájmu. Zájem na realizaci dané činnosti je podle žalobce soukromý – podnikatelský.
3. Zároveň má žalobce za to, že řádně nebylo postupováno ani při zkoumání dotčení zájmu ochrany přírody. To, zda bude populace daného živočicha udržena v příznivém stavu z hlediska ochrany, je jen jednou z podmínek pro udělení výjimky dle § 56 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny. Chráněni jsou i jedinci, jejich sídla atd. V dané věci je přitom zřejmé, že dojde k zásahu – např. ke zranění nebo usmrcení či rušení jedinců zvláště chráněných druhů živočichů – vývojových stádií, jakož i k dotčení (zániku) jejich sídel a narušení biotopu.
4. Žalovaný v napadeném rozhodnutí na argumentaci žalobce, podle kterého lze naplňování cílů stanovených zákonem o zemědělském půdním fondu, na které odkazuje krajský úřad, dosáhnout i takovým užíváním a obhospodařováním zemědělské půdy, které nebude kolidovat se zájmy ochrany přírody a krajiny, reagoval zcela obecným a nepřezkoumatelným způsobem. Žalobce přitom již v odvolání uvedl (a bylo to navrhováno i Českou společností ornitologickou, dále jen „ČSO“), že dané pozemky mohou být využívány jako travní porost, což též odpovídá zemědělskému půdnímu fondu. Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

Žalobce dále dovozoval, že v rozporu s názorem žalovaného právě zánik či narušení místa jako biotopu zvláště chráněných druhů živočichů v důsledku provádění navrhované zemědělské činnosti může být cestou k zástavbě daného pozemku, a tedy úplnému odnětí dané půdy zemědělským účelům, když poukázal na to, že daný pozemek je podle informací z informačního systému EIA centrem zájmů pro stavební výstavbu v souvislosti se záměrem Průmyslové zóny Ústí nad Labem sever.

5. Žalobce dále poukázal na to, že střevlík zlatitý je kriticky ohroženým zvláště chráněným druhem, který je vázán na severozápadní Čechy, takže daným zásahem dojde nejen k ohrožení jedinců vyskytujících se na místě, ale i celkově z hlediska populace tohoto druhu.
6. Splněna není ani podmínka neexistence jiného uspokojivého řešení. Předmětnou zemědělskou činnost (pěstování daných plodin) totiž lze nepochybně realizovat na jiné orné půdě, kterou má žadatelka ve vlastnictví nebo v pronájmu; činnost není vázána právě na daný pozemek. Krajskému úřadu žalobce dále vytkl, že proti sobě nesprávně staví (pouze) žadatelkou požadované obhospodařování zemědělské půdy proti tomu, že tato půda nebude obdělávána vůbec. Přitom však zcela opomíjí, že danou zemědělskou půdu lze užívat a zemědělsky obhospodařovat způsobem, který nebude natolik či alespoň v takové míře kolidovat se zájmy ochrany přírody a krajiny. Není pravdou, jak tvrdí správní orgány, že by při rozhodování byly zohledněny připomínky ČSO navrhuující způsob užívání daného pozemku jako trvalého travního porostu bez narušení drnů a se sečí za stanovených podmínek. Tím by podle žalobce došlo i k zajištění produkce pro chov zvířat. Ve skutečnosti se povolením orby pozemku a bez omezení jeho využití, co se týká pěstovaných plodin, jedná o popření požadavků ČSO.
7. Realizaci předmětné zemědělské činnosti žalobce rovněž nepovažuje ani za naléhavý důvod. Situaci v dané lokalitě podle něj není možné označit za stav, který by bylo nutné – tím méně naléhavě – řešit. Naléhavý důvod by byl dán pouze v případě, kdy by nerealizace navrhované činnosti mohla v nejbližší době závažným způsobem ohrozit nebo narušit jiný veřejný zájem. Tomu, že „*dlouhodobé neobhospodařování takovýchto zemědělských pozemků by mělo za následek zarůstání a jejich následnou neatraktivnost pro dané zemědělské druhy, čímž by došlo k jejich postupnému vymizení z území*“, jak uvedl krajský úřad, lze podle žalobce zamezit jím výše navrhovaným výkonem zemědělské činnosti, který nebude kolidovat se zájmy ochrany přírody a krajiny. Žalovaný se pak s odvolacími námitkami žalobce v tomto směru řádně nevypořádal.
8. Žalobce uzavřel, že podle něj nebyla v dané věci splněna ani jedna z podmínek nezbytných pro udělení výjimky dle § 56 zákona o ochraně přírody a krajiny.

Vyjádření žalovaného k žalobě

9. Žalovaný k výzvě soudu předložil správní spis a písemné vyjádření k žalobě, v němž navrhl její zamítnutí. Žaloba podle něj obsahuje námitky, se kterými se již vypořádal v rámci odvolacího řízení. Na odůvodnění vydaných rozhodnutí proto odkázal. Upozornil zároveň, že v daném případě jde pouze o umožnění smysluplné zemědělské činnosti na orné půdě, a to za pečlivě vymezených ochranných podmínek pro biotop zvláště chráněných druhů živočichů. Nejde o nevratnou změnu biotopu ani o nevratný a likvidační zásah do něj, ke kterému by došlo např. zástavbou. Šlo přitom o půdu od minulosti po současnost zemědělsky běžně užívanou. Žalobcem požadované nakládání s půdou považuje za dětsky naivní, nezodpovědné, ostudné, bez vztahu k historii a tradici nakládání se zemědělskou ornou půdou v dané lokalitě. V okolí dálnice D8 vedoucí do

Německa by toto dříve nebo později bylo pouze argumentem pro zájmové skupiny usilující o zastavení takové půdy průmyslovými a montážními halami.

10. Veřejný zájem žalovaný spatřoval v umožnění provozování zemědělství přírodě blízkým způsobem za přesně stanovených ochranných podmínek. Takováto aktivita současně bere v úvahu i biotop zvláště chráněných druhů živočichů. Veřejné zájmy jako snaha chránit zemědělský půdní fond, zachovat tradici zemědělské činnosti v dané lokalitě a rovněž zajistit zaměstnanost v odvětví zemědělství při obhospodařování pozemků zde podle žalovaného téměř nekolidují s ochranou přírody ani s ochranou zvláště chráněných druhů živočichů. Odmítl dále tvrzení žalobce, podle kterého nechrání jedince zvláště chráněných druhů živočichů, ale zabývá se pouze „*neovlivněním dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany*“. Podle žalovaného jde pouze o postup, při kterém jsou zvažovány jednotlivé zásahy z hlediska populací a z hlediska jedinců zvláště chráněných druhů živočichů. Podle žalovaného je naprosto logické, že nějaká míra zásahu do zvláště chráněných druhů živočichů bude při jakékoli formě zemědělské činnosti, nějaký zásah nelze nijak vyloučit, obejít.
11. Žadatelku o výjimku podle žalovaného nelze nutit k obhospodařování jiného pozemku, když předmětný pozemek historicky slouží jako orná půda a pro tento účel je i klasifikován v katastru nemovitostí. Dodal, že žádná z půdy v okolí dotčené lokality zřejmě historicky nebyla ponechána pouze jako pastvina nebo jen travní porost, rozhodně ne na delší období. Základem zemědělství v dané oblasti je rovněž střídání osevního postupu, postupné zařazování různých plodin na zemědělské půdě apod. V rozhodnutí jsou stanoveny podmínky druhu orby ve vztahu ke zvláště chráněným druhům živočichů šetrně stejně jako další podmínky zemědělské činnosti.

Replika žalobce

12. Žalobce ve své replice zopakoval námitky již uvedené v žalobě. Uvedl také, že zvláště chráněné druhy živočichů jsou vázány na stávající (zatravněný) stav daného pozemku. Na zoraném poli lze předpokládat výrazné omezení výskytu zvláště chráněných druhů živočichů, pro které je výjimka žádána. Umožněná zemědělská činnost je podle něj rovněž „*klíčem*“, který „*otevívá*“ cestu pro případnou zástavbu daného pozemku, neboť v současné době je právě výskyt zvláště chráněných druhů živočichů tou „*překážkou*“ pro jiné využití daného pozemku, např. pro jeho urbanizaci. Podotkl také, že povinnost doložit a odůvodnit veřejný zájem na dané činnosti stíhala žadatelku, která tak však neučinila stejně jako následně krajský úřad. Úkolem žalovaného pak podle žalobce není zajišťování zemědělské činnosti, ale ochrana zájmů ochrany přírody a krajiny. Pokud je dané místo biotopem zvláště chráněných druhů živočichů (a to druhů ohrožených silně i kriticky), potom k danému místu podle žalobce nelze přistupovat jako k jakékoli jiné „*historicky orné, zemědělsky běžné*“ užívané půdě. „Historický“ a „tradiční“ způsob zemědělského hospodaření a nakládání s půdou navíc podle žalobce zejména v důsledku kolektivizace zemědělství v 50. letech a následného scelování pozemků, intenzifikace a chemizace zemědělství apod. v zásadě vymizel.
13. Žadatelka si podle žalobce může pronajmout jiné pozemky, kde toto hospodaření nebude vyžadovat udělení výjimky z ochranných podmínek zvláště chráněných druhů živočichů. Jestliže navíc žadatelka obhospodařuje mj. 25 ha pastvin, potom ani není důvodu, aby např. jako pastvinu neobhospodařovala i tento pozemek (např. namísto jiných). K existenci jiného uspokojivého řešení žalobce dále uvedl, že v dané podhorské oblasti je naopak hospodaření na loukách a pastvinách typické. Realizovatelné by podle něj bylo i střídání různých způsobů rostlinné výroby, např. na částech daného pozemku. Plošná orba, která Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

byla výjimkou umožněna, by vedla k zániku biotopu daných zvláště chráněných druhů živočichů na daném pozemku, a tím i ke snížení jeho hodnoty z hlediska ochrany přírody a krajiny.

Vyjádření osoby zúčastněné na řízení

14. Farma pod Blanskem pouze sdělila, že bude v řízení uplatňovat svá práva jako osoba zúčastněná na řízení, k věci se však nevyjádřila.

Posouzení věci soudem

15. O žalobě soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) bez jednání, neboť žalobce s tímto postupem výslovně souhlasil a žalovaný soudu do dvou týdnů od doručení výzvy nesdělil svůj nesouhlas s takovýmto projednáním, ačkoli byl ve výzvě výslovně poučen, že nevyjádří-li se v dané lhůtě, má se za to, že souhlas s rozhodnutím bez jednání byl udělen.
16. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v řízení vedeném podle části třetí prvního dílu hlavy druhé s. ř. s., která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věty druhé a třetí a § 75 odst. 2 věty první s. ř. s. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost rozhodnutí správního orgánu, a to pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení napadeného rozhodnutí dle § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení, a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s.
17. Na tomto místě soud předesílá, že po přezkoumání skutkového a právního stavu projednávaného případu a po prostudování obsahu předloženého správního spisu dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
18. Ze spisové dokumentace předložené žalovaným soud zjistil, že společnost Farma pod Blanskem krajskému úřadu dne 2. 7. 2018 doručila žádost o povolení výjimky ze zákazu dle § 56 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny pro záměr provozování zemědělské činnosti na pozemku p. č. „X“, druh pozemku: orná půda, v k. ú. „X“. Požadovaná výjimka se týkala zákazu rušení a poškozování sídel v rámci zemědělského hospodaření, neúmyslného zraňování či usmrcování jedinců zvláště chráněných druhů živočichů, kterými byly kriticky ohrožené druhy zmije obecná a střevlík zlatitý a silně ohrožené druhy chřástal polní, křepelka polní, ještěrka obecná a slepýš křehký. Žadatelka uvedla, že jejím záměrem je běžné obhospodařování pozemku, tj. pěstování jednoletých či víceletých krmných plodin na orné půdě, k čemuž je orná půda určena. Pozemek jí byl propachtován na dobu pěti let, v době uzavírání pachtu však netušila, že jde o biotop s výskytem zvláště chráněných živočichů, vycházela z toho, že podle katastru nemovitostí jde o ornou půdu mimo CHKO. Proto ho zorala, zvláčela a osela. V současné době je osetý luskovinoobilnou směskou určenou jako základ krmné směsi na zimu pro její hovězí dobytek. Následně jí byla Českou inspekcí životního prostředí uložena omezení, a to až do doby vydání výjimky dle § 56 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny. Tato omezení jí znemožňují sklídit pozemek ve vhodné zralosti pro výrobu senáže, čímž je vzhledem k nepříznivým klimatickým podmínkám ohrožena krmivová základna jejího skotu. Žadatelka má cca 50 ks zvířat a obhospodařuje 81 ha, z toho 25 ha pastvin a 13 ha orné půdy na uvedeném pozemku. Žádá proto alespoň o povolení seče z jedné strany, čímž by došlo k „postupném vytlačení živočichů do sousedních travních porostů“, nebo k provedení Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

postupné mozaikové seče nejpozději do 30. 7. Pro udělení výjimky podle ní existuje důvod uvedený v § 56 odst. 2 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny, tedy jiný naléhavý důvod převažujícího veřejného zájmu.

19. Krajský úřad rozhodnutím ze dne 17. 1. 2019, č. j. 2654/ZPZ/2018/ZD-997, žadatelce v souvislosti s výkonem zemědělské činnosti pro záměr obhospodařování pozemku p. č. „X“ v k. ú. „X“ podle § 56 odst. 1 a odst. 2 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny za splnění stanovených podmínek povolil výjimku ze zákazů u v žádosti uvedených zvláště chráněných druhů živočichů, a to ze zákazu rušení, případně neúmyslného zraňování či usmrcování a poškozování jimi užívaných sídel.
20. Krajský úřad v odůvodnění svého rozhodnutí shrnul žádost žadatelky tak, že podle ní existují naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu, zejména zajištění krmné základny pro chov skotu, a že se jedná o ornou půdu mimo území CHKO určenou k zemědělské výrobě. Při hodnocení veřejného zájmu na realizaci záměru krajský úřad dospěl k závěru, že tento je i přes komerční charakter záměru dán, neboť záměr přispívá k naplnění cílů stanovených zákonem o zemědělském půdním fondu, a to zejména užívání či udržování zemědělské půdy v souladu s charakterem druhu pozemku. V daném případě jde o území již v minulosti zemědělsky obhospodařované.
21. Na druhou stranu zájmem ochrany přírody je udržení místní populace zvláště chráněných druhů ve stavu příznivém z hlediska ochrany. Podle krajského úřadu u žádného z druhů zvláště chráněných není záměr při dodržení stanovených podmínek s to ovlivnit stav druhu z hlediska jeho ochrany. Podle krajského úřadu si oba tyto zájmy nekolidují do takové míry, aby naplnění jednoho ohrozilo jádro druhého. Uzavřel proto, že naplnění veřejného zájmu na zemědělském rozvoji území prostřednictvím realizace záměru při splnění vhodných zmírňujících opatření nijak významně neohrožuje dlouhodobé naplňování veřejného zájmu na ochraně dotčených druhů. Proto veřejný zájem na realizaci záměru v daném případě převažuje.
22. K naplnění podmínky naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu ekonomického charakteru na realizaci záměru krajský úřad uvedl více méně pouze to, že zohlednil tvrzení žadatelky, že jde o pokračování v činnosti, která zde probíhala v předchozích letech za trvalé existence uvedených druhů v území. Dlouhodobé neobhospodařování takovýchto zemědělských pozemků by podle krajského úřadu mělo za následek zarůstání a jejich následnou neatraktivnost pro dané druhy, čímž by došlo k jejich postupnému vymizení z území.
23. Jiné uspokojivé řešení záměru podle krajského úřadu v daném místě neexistuje, což je dáno věcnou vazbou záměru na pozemek, který má žadatelka za tímto účelem pronajatý od vlastníka. Vzpomněl otázku zajištění zemědělské produkce pro zabezpečení chovu zvířat s tím, že žadatelka přitom disponuje omezeným počtem pozemků, kdy obhospodařuje 81 ha, z toho 25 ha pastvin a 13 ha orné půdy právě na uvedeném pozemku, aby zajistila chov 50 ks hospodářských zvířat. Neexistence jiného uspokojivého řešení je podle něj dána i tím, že pro využívání orné půdy pro zemědělské účely je nutné provádění daných nezbytných agrotechnických opatření. Zásadní roli podle něj hrají i specifické podmínky lokality, které umožňují trvalou existenci druhů i v navazujícím území.
24. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včasné odvolání s obdobnými námitkami, jaké později uplatnil v žalobě. Žalovaný se v napadeném rozhodnutí ztotožnil s posouzením věci provedeným krajským úřadem.
25. Podle § 56 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny výjimky ze zákazů u památných stromů a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů podle § 46 odst. 2, § 49 a 50 v Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody, povoluje na žádost toho, kdo zamýšlí uskutečnit škodlivý zásah, orgán ochrany přírody. U zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, které jsou předmětem ochrany podle práva Evropských společenství, lze výjimku podle věty první povolit jen tehdy, pokud je dán některý z důvodů uvedených v odstavci 2, neexistuje jiné uspokojivé řešení a povolovaná činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany. V pochybnostech o škodlivosti zamýšleného zásahu lze požádat o poskytnutí předběžné informace podle správního řádu. Podle § 56 odst. 2 písm. c) tohoto zákona výjimku ze zákazů u zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů lze povolit v zájmu veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti nebo z jiných naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru a důvodů s příznivými důsledky nesporného významu pro životní prostředí.

26. K tomu je třeba uvést, že jakkoli v případě zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, které jsou předmětem ochrany podle práva Evropských společenství, právní úprava v druhé větě § 56 odst. 1 zákona stanoví další, přísnější podmínky (*neexistuje jiné uspokojivé řešení a povolovaná činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany*), tento rozdíl je do jisté míry stírán tím, že součástí vyhodnocení převažujícího veřejného zájmu by mělo být i posouzení existence jiného uspokojivého řešení (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 6. 2011, č. j. 6 As 8/2010-323, publ. pod č. 2593/2011 Sb. NSS, a ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 As 65/2012-161, publ. pod č. 2879/2013 Sb. NSS).
27. Z citovaných ustanovení zákona vyplývá v prvé řadě nutnost určení, vyhodnocení a následného poměření kolidujících veřejných zájmů, a to zájmu ochrany přírody a jiného veřejného zájmu spojeného se záměrem žadatele. Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 23. 8. 2012, č. j. 9 As 30/2012-88, publ. pod č. 7317/2012 Sb. NSS, uvedl, že „*pouze v případě, že správní orgán shledá existenci veřejného zájmu, lze posoudit, zda tento zájem výrazně převažuje nad zájmem ochrany přírody a zda jsou splněny i další podmínky v podobě neexistence jiného uspokojivého řešení a udržení populace daného druhu příznivém stavu z hlediska ochrany*“ (obdobně též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2015, č. j. 10 As 2/2015-251, publ. pod č. 2030/2015 Sb. NSS). Jakkoli došlo ke změně posuzované právní úpravy (jiný veřejný zájem již nemusí nad zájmem ochrany přírody převažovat „výrazně“), tento soud se s podstatou citovaného závěru plně ztotožňuje.
28. V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2015, č. j. 6 As 73/2015-40, publ. pod č. 3343/2013 Sb. NSS, je konstatováno, že „*...Nejvyšší správní soud již dříve dovodil, že v řízení o povolení výjimky ze zákonných zákazů podle § 56 zákona o ochraně přírody leží důkazní břemeno na žadateli a ten tedy musí předložit přesvědčivé podklady prokazující splnění výše vyjmenovaných podmínek (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. srpna 2012 č. j. 9 As 30/2012-88), což potvrzuje i odborná literatura (srov. Prchalová, J. Zákon o ochraně přírody a krajiny a NATURA 2000, 2. vydání, Linde Praha, 2010, str. 184)*“. Bylo proto na žadatelce, aby tvrdila a navrhovala důkazy k prokázání převahy tvrzeného veřejného zájmu na obhospodařování předmětného pozemku nad zájmem na nedotčení biotopu z hlediska ochrany populací šesti druhů zvláště chráněných živočichů (k tomu také viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2015, č. j. 8 As 91/2014-37, publ. pod č. 314/2015 Sb. NSS, a ze dne 23. 8. 2012, č. j. 9 As 30/2012-88, publ. pod č. 7317/2012 Sb. NSS).
29. Závěr správních orgánů o tom, že veřejný zájem na straně žadatelky na obhospodařování zemědělského pozemku – orné půdy pěstováním jednoletých či víceletých krmných plodin je dán tím, že záměr přispívá k naplnění cílů stanovených zákonem o zemědělském Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

půdním fondu, a to zejména užívání či udržování zemědělské půdy v souladu s charakterem druhu pozemku, soud nepovažuje a priori za chybný. V rozsahu přezkumu vydaných rozhodnutí vymezeného žalobními námitkami soud nepovažoval za důvodnou ani námitku, podle které správní orgány při posouzení kolidujících zájmů žadatelky a zájmu na ochraně přírody zohlednily jen to, zda bude populace daného živočicha udržena v příznivém stavu z hlediska ochrany.

30. Podle soudu by však bylo nepřijatelným zjednodušením, kdyby z pouhé skutečnosti, že zemědělský pozemek má být určitým způsobem obhospodařován, v čemž obecně lze spatřovat veřejný zájem, byly – bez příslušných tvrzení a podkladů ze strany žadatelky – vyvozovány i závěry ve vztahu k naléhavosti důvodu pro realizaci požadovaného záměru a neexistenci jiného uspokojivého řešení. Tak se přitom podle soudu v projednávané věci stalo, neboť tyto skutečnosti ze strany žadatelky v tomto směru nebyly tvrzeny, resp. doloženy.
 31. Krajský úřad, místo aby žadatelku vyzval k odstranění nedostatků její žádosti (viz níže), naléhavost důvodu pro realizaci požadovaného záměru odůvodnil zcela nepřiléhavě tím, že podle žadatelky má jít o činnost, která zde probíhala již v předchozích letech, a to za trvalé existence uvedených druhů v území. To je navíc tvrzení, které soud v žádosti žadatelky ani nedohledal a které je nadto v rozporu s informací vyplývající z příkazu České inspekce životního prostředí, který je založen ve správním spise. Podle něj předmětný pozemek nebyl (do doby, než jej žadatelka v roce 2017 zorala) více než 15 let zemědělsky obhospodařován (orbou, přípravou půdy, hnojením, setím zemědělských plodin a dalšími následnými pochody), ale byla na něm prováděna pouze jednorocní seč travní hmoty za účelem získání sena.
 32. Za vedoucí k absurdním závěrům soud považuje dovozování neexistence jiného uspokojivého řešení z toho, že žadatelka si za účelem realizace záměru pozemek pronajala (propachtovala). Skutečnost, že realizace záměru je potřebná pro zajištění krmivové základny skotu žadatelky, v řízení prokázána nebyla. A konečně za nesrozumitelnou soud považuje úvahu, podle které je neexistence jiného uspokojivého řešení podle krajského úřadu dána i tím, že pro využívání orné půdy pro zemědělské účely je nutné provádění daných nezbytných agrotechnických opatření.
 33. Rozhodnutí krajského úřadu v části, ve které byla shledána existence naléhavého veřejného zájmu na straně žadatelky a neexistence jiného uspokojivého řešení, proto zčásti nemá oporu ve spise [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.], zčásti je nezákonné (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). Žalovaný tyto vady, resp. nezákonnost v napadeném rozhodnutí neodstranil. Z tohoto důvodu je třeba vydaná rozhodnutí zrušit.
 34. Pro účely dalšího správního řízení soud uvádí, že pokud by v něm správní orgány dospěly k závěru, že žádosti nelze vyhovět, neboť žadatelka nepředložila tvrzení a podklady potřebné pro povolení výjimky dle § 56 zákona o ochraně přírody a krajiny, znamená to, že by zjistily, že z jejich pohledu vykazuje podaná žádost vadu. Bylo by proto jejich povinností nejprve žadatelce umožnit, aby tuto vadu odstranila, tj. podle § 45 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) žadatelku vyzvat k odstranění vady, kterou by měly správní orgány ve výzvě náležitě popsat. Zároveň by byly správní orgány povinny žadatelku podle § 4 odst. 2 správního řádu přiměřeně poučit o jejích procesních právech a povinnostech.
 35. Povinnost zkoumat v řízení o povolení výjimky podle § 56 zákona o ochraně přírody a krajiny jiné možné podoby (varianty) záměru je limitována tím, že se musí jednat o varianty reálné a uskutečnitelné, které mohou představovat menší zásah do zájmů
- Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

chráněných tímto zákonem. Povinnost prokázat, že taková varianta existuje, a tudíž je namístě, aby byla v daném řízení zkoumána, nesou podle názoru soudu správní orgány. To vyplývá jednak z negativní důkazní teorie, když žadatelka logicky nemůže prokázat, že taková varianta neexistuje, a jednak z principů dobré správy včetně výše zmíněné poučovací povinnosti (podrobněji viz rozsudek tohoto soudu ze dne 24. 4. 2018, č. j. 15 A 21/2016-174).

36. Soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušil pro vady řízení a pro nezákonnost a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Současně zrušil i rozhodnutí krajského úřadu ze dne 17. 1. 2019, č. j. 2654/ZPZ/2018/ZD-997, neboť popsané nedostatky se vztahují i k tomuto rozhodnutí [§ 76 odst. 1 písm. a) a § 78 odst. 1, 3 a 4 s. ř. s.]. V dalším řízení bude pak žalovaný podle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán právním názorem, který byl vysloven v tomto zrušujícím rozsudku.
37. Žalobce měl v projednávané věci plný úspěch, a proto soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. uložil žalovanému povinnost zaplatit mu do třiceti dnů od právní moci rozsudku náhradu nákladů řízení o žalobě v celkové výši 15 342 Kč. Náhrada se skládá ze zaplaceného soudního poplatku za žalobu ve výši 3 000 Kč, z částky 9 300 Kč za tři úkony právní služby právního zástupce žalobce po 3 100 Kč podle § 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů [převzetí a příprava zastoupení – § 11 odst. 1 písm. a); podání žaloby – § 11 odst. 1 písm. d); podání repliky - § 11 odst. 1 písm. d)], z částky 900 Kč jako náhrady hotových výdajů advokáta [tři režijní paušály po 300 Kč podle § 13 odst. 1 a 3 advokátního tarifu] a z částky 2 142 Kč odpovídající DPH z výše uvedených částek kromě soudního poplatku. Jelikož žalobce nebyl úspěšný s návrhem na přiznání odkladného účinku žalobě, soud mu nepřiznal nárok na náhradu nákladů s tímto návrhem spojených.
38. Osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť podle § 60 odst. 5 s. ř. s. má osoba zúčastněná na řízení právo na náhradu jen těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinnosti, kterou jí soud uložil, a v předmětném řízení nebyly soudem osobě zúčastněné na řízení uloženy žádné povinnosti. S ohledem na zavedenou praxi krajských soudů a Nejvyššího správního soudu (srov. např. jeho rozsudek ze dne 19. 8. 2016, č. j. 4 As 56/2016-53, ze dne 14. 5. 2015, č. j. 3 As 85/2015-8, ze dne 24. 2. 2016, č. j. 3 As 220/2015-49, ze dne 16. 12. 2015, č. j. 4 As 223/2015-43, ze dne 6. 10. 2015, č. j. 8 As 171/2014-67, nebo ze dne 6. 8. 2015, č. j. 10 As 43/2015-49) soud v dané situaci nezahrnul vypořádání nákladů řízení osoby zúčastněné na řízení do výroku a zabýval se jím toliko v odůvodnění tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v

jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Ústí nad Labem 14. března 2022

Ing. Mgr. Martin Jakub Brus, v. r.
předseda senátu